

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Юрий Проданов – Шуменски университет „Епископ
Константин Преславски”**

определен за подготвящ становище на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление: 3.5. Обществени комуникации и информационни науки – Спортна журналистика

Автор: Миляна Каменова Велева

Тема: Въздействие на пропагандата по време на олимпийски игри – от Берлин 1936 до Сочи 2014 – медийни проекции в българския и чуждестранния печат

Научен ръководител: доц. д-р Ефрем Ефремов

Дисертацията на Миляна Велева е посветена на актуално аналитично поле, въпреки формулировката на темата, предполагаща подбор, систематизация и коментар на факти и процеси исторически в същността си. Тук може ми обаче трябва да припомним, че едно от най-фундаменталните исторически наблюдения в модерното време – „Изследване на историята“ на Арнълд Тойнби – приключва с глава, многозначително включваща в наименованието си понятието „перспективи“. В този смисъл всеки внимателен и коректен исторически коментар е повече обърнат към бъдещето, отколкото към изминалото време.

Още повече, че в текста обект на изследване са олимпийските игри – явление, колкото модерно, толкова и антично, доказващо внушителната устойчивост на културни модели и архетипи, получаващи внезапна актуализация в индустриалното и постиндустриалното общество.

Няма съмнение, че това е една изключително амбициозна в същността си задача, пред която стоят огромни предизвикателства, свързани с практическата необозримост на изследваните факти и явления. От друга страна, формулирана по този начин, темата на дисертацията очертава една изкушаваща анализационна симетрия. Тя поставя в началото и края на изследвания период две световни спортни събития, в които понятието „авторитетно“ симптоматично ще бъде смислово потискано от почти омонимното „авторитарно“. А в хронологичната среда – два съседни олимпийски цикъла – едновременно синонимни като спортно политическа практика и антонимни като идеологически послания.

Така или иначе, докторантката аргументира позитивната необходимост от подобно изследване с аргумента, че олимпийските игри, които са най-популярното в света спортно състезание, стават обект на медийна пропаганда, която прокарва определени политики, независимо от факта, че това е отречено от Олимпийската харта, и тяхната философия е те да са „аполитични“ и да не стават обект на политически домогвания. И още с тезата, че разглеждането на медийната пропаганда през призмата на спорта и по-специално на Олимпийските игри е изключително актуален въпрос предвид постоянно растящото им влияние и популярност.

Дисертационният труд съдържа 304 страници и е структуриран, както следва: увод, три глави, заключение, две приложения и използвана литература. Библиографията обхваща 74 заглавия, от които 22 на български, 47 на английски и 5 на руски език. Описани са интернет (онлайн) източниците и по-конкретно 50 използвани интернет връзки с портали и сайтове.

Още в увода на своето изследване Миляна Велева отбелязва два факта, останали извън аналитичния му фокус, но аргументирано свързани с последващи изводи в работата – налагането на явлениято „фалшиви новини“ и още – организацията на олимпийските игри в Пьонг Чанг 2018-та г. и събитията около тях. **Това е пример, потвърждаващ и актуалността на изследването и верността на направените в него изводи.**

В първа глава докторантката изяснява възникването на пропагандата – както като понятие, система за подбор, управление и контрол на информацията, така и като институция. Много добре е изтъкнат институционалният характер на пропагандата и свързаността и с властови структури. Тезисно се посочват различни прояви на пропагандата в различни исторически епохи. Прави впечатление, че освен определения и представи, свързани с научния и дистанциран подход към явлениято, в тази част на дисертацията присъстват и примери с исторически личности, практически свързани с пропагандата – Наполеон, Ленин и т.н. Интересно е, че ако терминът „пропаганда“ означава буквално „размножаване“, то точно на Наполеон Бонапарт принадлежи мисълта, че единствената заслужаваща фигура в реториката е повторението – тоест размножаването на един и същ смисъл.

В последвалия тезисен преглед на пропагандата и институционализирането и в различни исторически епохи се очертават и зоните, които ще бъдат подробно изследвани в същностната част на работата – пропагандата в Третия райх, болшевишка Русия, пропагандата в епохата на Студената война. Добра практика тук е посочването на заглавията на фундаментални изследвания, свързани с медиите и пропагандата в конкретната историческа епоха. В тази част се прави преход към същностния

подход в текста – анализ на пропагандата и пропагандните практики от гледна точка на спорта като социокултурен феномен, тясно свързан с „реалната политика“.

Точно в тази зона на работата се очертават и огромни аналizationsонни изкушения, тъй като заглавия на вътрешни части предполагат самостоятелни и задълбочени коментари - например, „Връзката между спорт и политика – исторически предпоставки“. Тук докторантката целенасочено се ограничава в коментар на конкретни пропагандни модели и практики, свързани със спорта. Те ще са необходими в следващата глава, когато тя ще насочи вниманието си към трите олимпиади от 20-ти век. Това е важно да се уточни, защото формулирана по този амбициозен начин, вътрешната част предполага и други, доста по различни аналizationsонни перспективи.

Без да е недостатък, в началото на тази глава би било добре да се коментира по-задълбочено както обвързването на спорта като феномен с масовия човек на индустриалното общество и урбанизацията, така и с преноса на смисъл от чисто спортното състезание към метафоричния сблъсък-двубой. Независимо дали това ще бъде военна битка, сражение или политическа конфронтация. Неслучайно примерите за това са най-видими в имперска Великобритания от 19-ти век, където модерният спорт в многобройните си прояви прави своите първи стъпки. (Можем да се позовем на убеждаващите примери на Джеръми Паксман в „Империя“ с анализа на изключително популярната поема на Хенри Нюбълт „Витай Лампада“, където кървавата битка на англичаните край Абу Клеа в Судан с бунтовниците на Махди е представена като мач по крикет с рефренното: „Играй, играй, такава е играта!“)

В тази глава коментарът и примерите на пропагандните практики, свързани със спорта в диктатури и еднoпартийни режими са добре изведени и

балансирано структурирани (Германия, Италия, СССР, тоталитарна България). Отново трябва да се подчертае възможността от загуба на акцент, тъй като изследваното поле е изключително интересно – особено що се касае до случващото се в Третия райх. Неслучайно една от смущаващите констатации днес е, че в технологично (и не само) отношение съвременното глобално постмодерно общество ползва резултати от „търсенията“ и постиженията, осъществени в ситуация на един антихуманен и нечовешки жесток политически режим.

Във втора глава докторантката съсредоточава вниманието си към изследване на въпроса за връзката на олимпийското движение и политическата пропаганда, въпреки изяснената още в началото на частта принципна теза, че идеите на олимпизма и политиката като реални действия не би трябвало да съществуват в противоречие. Примерите, посочени още в експозето на частта убеждават, че пропагандата и политиката доминират на олимпийските игри в кооперация с корпоративния интерес, който пък става важен фактор през втората половина на изминалия век.

Специално внимание трябва да се отдели на вътрешната част 2.1. Медийната пропаганда, провеждана от нацисткото правителство на Адолф Хитлер по време на Олимпийските игри в Берлин 1936. Несъмнено научният интерес към връзката на общественото мнение, нови информационни технологии и политическа репресия във втората половина на изминалия двадесети век е породен от основно две причини. На първо място от фаталната доминация на авторитарните и тоталитарни системи на стария континент. И на второ – решаващата роля на медиите и пропагандата в осъществяването на тази доминация. В този смисъл научните търсения в тази част на дисертацията показват солидно познание на важни изследвания в тази

посока. И още – водят до изводи, които аргументират логиката на разсъждения в частта, посветена на зимната олимпиада в Сочи 2014 г. Констатациите за ролята на телевизията, ключови елементи от ритуалите по откриване и провеждане на игрите, въздействието на масовата хореография и т.н. показват не само добро познаване на фактологията и източниците, но подготвят изграждането на последователна изследователска парадигма към четирите олимпиади, обект на компаративистки прочит в дисертацията. Отлично впечатление създава преимущественото използване и познаване на библиографски източници (основно на английски). Специалното внимание, отделено на отразяването на олимпиадата от 1936 г. в България, отчетливо показва разликата между функционирането на пропагандните медии и търговските медии.

Дисертацията включва в тази глава политическата конфронтация от времето на Студената война, видяна през призмата на две „съседни“ като цикъл олимпиади – Москва и Лос Анжелис. Логичен е аргументът те да бъдат осмислени в сравнителен план със събитията от 1936 г. именно поради изключителната роля на медийната пропаганда, която измества на втори план чисто спортната страна на игрите. Много доброто познаване, както на политическата фактология, така и на поведението и съдържанието на медиите от двете страни на идеологическата „стена“ предполагат окончателните изводи в тази глава.

В Трета глава изследователският интерес е насочен единствено към Олимпиадата в Сочи – 2014 г. Аргументацията за това обособяване става ясна от гледна точка на факта, че това е първата олимпиада, в която пропагандата се осъществява и през комуникационните канали на новите медии в епохата на интернет и социалните мрежи. Това, на практика е

основният приносен характер на изследването. То показва, че новата информационна среда, включваща многобройни и неконтролирани от институции източници, **правят класическата пропаганда** от времето след 1936 г. и идеологическото противопоставяне на Студената война **неприложима и на практика отслабват неимоверно въздействието и – особено върху външните публики, извън страната организатор.**

В този аспект е важно да се отбележи, че отразяването на олимпиадата в Сочи от българските медии (също както през 1936 г. в Берлин) остава встрани от опитите за пропагандно въздействие както и на организаторите, така и на голяма част от гостите и наблюдателите на зимните олимпийски игри: „От направените интервюта с българските журналисти става ясно, че те правят разлика между пропагандата и реалността, между фалшивите новини, изкривяването на истината и опита за манипулации и реалното състояние не нещата и истинските новини. И пратениците на вестниците, и тези на телевизиите успяват да балансират между западната и руската пропаганда“ (с. 222)

В **Заключението** на дисертационния труд са обобщени направените изводи и наблюдения в отделните глави и е предложен синтетичен прочит на изводите относно валидността на направените и доказани хипотези.

Дисертационният труд показва очакваната за подобно изследване теоретична и фактологична подготовка и култура на докторантката. Най-важният принос е във факта, че с изследването се прави опит и за конструирането на общ модел за медийна пропаганда по време на Олимпийски игри. (с. 248) – задача изключително трудна, но в голяма степен решена.

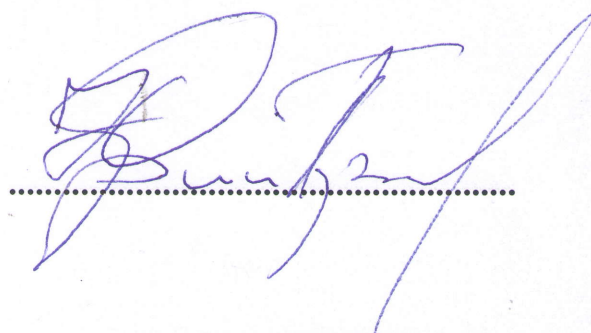
Авторефератът е структуриран правилно и отразява съдържанието и направените изводи на дисертационния труд. Налице са необходимия брой научни публикации по темата на дисертацията.

Към труда на докторантката могат да се отправят някои несъществени препоръки, като например необходимата практика при цитиране и позоваване на източници, базирани в интернет, да се посочва времето на последното им ползване.

В заключение, като имам предвид съвременното звучене на този труд, неговата познавателна и теоретична стойност и приносния му характер, препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Миляна Каменова Велева за дисертационния и труд на тема: „Въздействие на пропагандата по време на олимпийски игри – от Берлин 1936 до Сочи 2014 – медийни проекции в българския и чуждестранния печат“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, докторантска програма „Спортна журналистика”.

Подпис:

15 март 2019 г.

(доц. д-р Юрий Проданов)

ШУ „Епископ Константин Преславски”